

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K

Den 20. april 2012

92-gruppen

c/o CARE Danmark
Nørrebrogade 68 B, 2200 KBH N
Tlf: 35 245090 ell. 35 245092
e-mail: tdc@92grp.dk
Website: www.92grp.dk
Koordinator: Troels Dam Christensen

Høringssvar fra 92-gruppen til udkast til strategi for dansk udviklingssamarbejde

Hermed følger kommentarer til Danmark's nye udviklingsstrategi – med hovedfokus på kapitlet om Grøn vækst. De øvrige kapitler bliver kommenteret af NGO Forum og enkeltorganisationer.

Generelt indeholder den nye strategi mange gode elementer. Vi hilser det velkomment, at grøn vækst kapitlets indledning betoner det stigende pres på udviklingslandenes naturressourcer pga. befolkningstilvækst, ikke-bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre og klimaforandringer – og at dette som konsekvens har nedslidning af naturgrundlaget, tab af biologisk mangfoldighed og skærpet konkurrence og mulig konflikt om adgang til energi, vand, jord og fødevarer.

Det er positivt, at strategien nævner betydningen af velfungerende økosystemer, biologisk mangfoldighed, ansvarlig naturressourceforvaltning og skovområdet. Der bliver store udfordringer i opfølgningen på Rio+20 topmødet, hvor det er godt, at Danmark vil vise vejen for at fremme grøn vækst/omstilling med gode eksempler og 'win-win' situationer mellem produktion, beskræftigelse, miljø og beskyttelse af naturressourcer. Det er også godt, at strategien nævner indsatsen for jordrettigheder, fattige landbrugeres adgang til viden og inputs og i det hele taget en betoning af naturressourcernes stigende betydning.

Det er betydningsfuldt, at strategien fremhæver civilsamfundets inddragelse, og herunder principperne i Århus konventionen om befolkningens adgang til oplysninger og indragelse i beslutninger på miljø- og naturressourceområdet. Ligesom det er godt, at det betones, at "*den grønne vækst skal være inklusiv og understøttes af sociale tiltag, som bidrager til, at alle kommer med.*"

Der er brug for at klargøre **fattigdomsorienteringen** bedre i grøn vækst kapitlet. Det er overraskende og utilstrækkeligt, at **klimaet har fået en marginal placering** i teksten og helt uforståeligt, hvis dansk ulandsbistand skal kunne bidrage til yderligere brug af fossile energiressourcer.

En af de store betæneligheder i kapitlet er **den klare nedprioritering af miljøet**, hvor Danmark ellers er anerkendt for sin styrkeposition og mange erfaringer i både lavindkomst- og mellemindkomstlande.

Der siges i udkastet meget lidt om styrkelsen af de **offentlige institutioner** ift. bæredygtig udvikling, hvor det fremsendte udkast kan fortolkes som en nedprioritering af de institutionelle, policy, strategiske, lovgivnings- og håndhævelsesmæssige rammer indenfor miljø, natur- og vandressourcer.

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, er et samarbejde mellem 22 danske miljø- og udviklingsorganisationer.
92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i hele verden.

92-gruppen består af: Afrika Kontakt, Amnesty, Care Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk International Bosætningservice, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, Det Økologiske Råd, FN-forbundet, Folkekirkens Nødhjælp, Greenpeace, IWGIA, Kvindernes U-landsudvalg, Landsforeningen for Økosamfund, Mellempøkeligt Samvirke, Natur og Ungdom, Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net, U-landsforeningen Svalerne, U-landsorganisationen Ibis, VedvarendeEnergi, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden, Dansk Røde Kors (observatør).

Hermed følgende nogle specifikke kommentarer:

1. Kapitlet om 'grøn vækst' har sammenlignet med tidligere versioner (diskuteret i referencegruppen) lidt kraftigt under den hårde redigering og sammenlægningen med afsnittet om bæredygtigt landbrug. I flere passager tenderer det til at blive på et "**slogan niveau**" uden **klare strategiske handlingsanvisninger** for bistandssamarbejdet.
2. Det kraftige fokus på **privatsektordrevet vækst** indebærer en risiko for, at man næsten alene adresserer udfordringerne i forhold til, hvad der kan løses via landbrugs- og privatsektor programmer. Som et eksempel kan nævnes Vietnam, som trods stor økonomisk vækst står med omfattende miljøproblemer. Udkastet adresserer ikke de potentiale problemer, som også kan følge med et større fokus på private investeringer. Ligesom der kan være en fare for at tabe fattigdomsfokuseringen i grøn vækst indsatsen.
3. Det står ikke særligt klart, hvad strategien mener med **grøn vækst** og hvilke områder indsatsen konkret vil rette sig imod? Der kunne med fordel skelnes mellem det korte sigt i omstillingen – der sandsynligvis vil blive omkostningsfuld med bistanden i en central rolle - og det lange sigt, hvor omstillingen vil resultere i bedre muligheder for at forbedre levevilkår og beskæftigelse.
4. Vi finder det vigtigt – men det er uklart i udkastet – at der fortsat kan ydes selvstændig støtte til initiativer på specielt **klima- og miljøområdet**, som fremmer kommunerne og nationale offentlige institutioners kapacitet ift. policies, lovgivning, regulering, miljøovervågning, håndhævelse og økonomiske instrumenter. Det samme gælder arbejdet med kommuner, civilsamfund og lokalsamfund, hvor Danida har indhøstet mange erfaringer med at fremme en fattigdomsorienteret og 'empowerment' profil.
5. Det hilses velkomment, at **klimateindsatser** skal være "*et væsentligt, integreret element i dansk udviklingssamarbejde*". Der står også, at "*Danmark vil være blandt de toneangivende udviklingspartnere på klimaområdet*." Alligevel har klimaet fået en marginal placering i strategien, hvilket står i kontrast til regeringens ellers høje profil på det felt – herunder den nye "globale ramme" med mulighed for også at støtte klima- og miljøindsatser i mellemindkomstlande. Det er uforståeligt, at klima i strategi-udkastet er skrevet ind under en sektion om vand og energi. Klima handler ikke kun om disse to elementer – det må være et integreret og centralt hensyn i Danidas samarbejdslande og dansk støttede aktiviteter.
6. Det er vigtigt, at **tilpasningsaktiviteter** målrettes de svageste, de mest udsatte grupper, og indfødte folk. Den fattigdomsorienterede tilgang kan bidrage hertil gennem analyse af, hvordan bistanden kan bidrage til opbygning af tilpasningskapacitet. Her kan danske erfaringer fra decentrale indsatser i kommuner, civilsamfund og privat sektor med fordel anvendes.
7. Et vigtigt indsatsområde – også i klimasammenhæng – er at støtte udviklingen af fattige og sårbare grupper, samt indfødte folks, **modstandskraft** (resilience) og kapacitet til at håndtere risici og chok. Dette er nævnt i strategien – men er havnet i kapitlet om 'stabilitet og beskyttelse' og giver derfor fejlagtigt indtryk af, at opbygning af modstandskraft kun skal støttes i skrøbelige stater. Det bør ændres, så det bliver et generelt hensyn, ikke mindst fordi der er en stor risiko for, at vi overskrider den internationale målsætning om at holde den globale temperaturstigning under 2 grader.

8. Det er godt, at udkastet nævner behovet for voksende international klimafinansiering til såvel klimatilpasning og udledningsreduktioner. Hvad der mangler at stå i teksten er, at Danmark og andre lande skal bidrage med global klimafinansiering - der som nævnt i Klimakonventionen og Københavns-erklæringen fra COP15 skal være **ny og additionel** - som kompensation for de skadevirkninger, som i-landene (herunder Danmark) har påført udviklingslandene. De additionelle klimamidler skal primært kanaliseres gennem u-landenes foretrukne klimafonde, som giver indflydelse til u-landene. Endvidere bør Danmark i den ny strategi forpligte sig til "at arbejde for en styrket international klimafinansiering", som det hed i et tidligere udkast.
9. Det kan ikke være rigtigt, at dansk ulandsbistand skal kunne bidrage til yderligere brug af fossile energiressourcer. Det bør i stedet fremgå af strategien, at dansk ulandsbistand skal bidrage til udbredelsen af energi fra **vedvarende energikilder og energieffektivisering** til gavn for fattige befolkningsgrupper.
10. I strategi udkastet står: "Danmark vil arbejde for, at naturressourcepriserne fremmer bæredygtig udnyttelse, at miljø- og naturskadelige subsidier bliver bekæmpet, og at miljøydelse, især i land- og skovbrug, fremmes."

Men hvorfor skulle Danida indsnævre miljø til stort set kun at omfatte land- og skovbrug? Desværre forholder strategi-udkastet sig ikke til, at **MDG 7** (miljø/bæredygtighed) i følge flere analyser er blandt de MDG mål, der halter mest ift. at nå indikatorerne for år 2015. Derfor virker det uforståeligt, at Danida vil opgive mange års arbejde med en **bredere tilgang til miljøområdet** i sine samarbejdslande. Især i lyset af, at det kniber gevaldigt med at nå target 7a (*Integrate the principles of sustainable development into country policies and programmes and reverse the loss of environmental resources*).

Fra FN's MDG statusrapporter kan også nævnes, at i Sub-Sahara Afrika er kun 19 af 50 lande på sporet med at nå 2015 målet for rent drikkevand. Endnu mere kritisk er det med sanitet, hvor dækningen i sub-Saharan Africa er nede på kun 37% af befolkningen. FN har dokumenteret, at MDG 7 spiller en afgørende rolle for flere af de andre MDG mål, herunder sundhed. Utilstrækkelig vandforsyning, sanitet og hygiejne er en af hovedårsagerne til stor børnedødelighed, som er fremhævet i strategien første sætning (side 1). I det lys er det svært at forstå, hvorfor strategi-udkastet netop har nedtonet den fremtidige indsats på miljø, vand- og sanitetsområdet?

Mål 7: Sikre en miljøvenlig og bæredygtig udvikling - Integrere princippet om bæredygtig udvikling i alle landes politikker og strategier inden 2015 og vende tabet af naturressourcer- Bremse tab af biodiversitet og opnå, inden 2015, en markant reduktion - Halvere inden 2015 andelen mennesker, som ikke har adgang til rent vand og ordentlige sanitære forhold.

11. Desværre indeholder udkastet (til forskel fra tidligere versioner i referencegruppen) ikke længere en reference til de mange **internationale miljøkonventioner**, multilaterale miljøaftaler (MEA) samt national miljølovgivning. Vi vil anbefale at dette bliver genindsat, fordi de indeholder mange vigtige rettigheder.

Det kan med det foreliggende strategi-udkast frygtes, at antallet af samarbejdslande med miljøprogrammer fortsætter den kraftige nedadgående tendens gennem de senere år. Danida har ellers i kredsen af europæiske donorer opnået en **styrkeposition indenfor miljø**. Herunder i at tilføre kapacitet til nationale institutioner og kommuner, og at opnå konkrete resultater indenfor vigtige emner som landsbyorganisering og inddragelse i bæredygtig brug og bevarelse af regnskov, naturparker, fattiges jordskøder, oprindelige folk, kvinder mm. Danida bør gå videre med sine værdifulde erfaringer på disse felter.

12. I lyset af strategi-udkastets meget korte omtale af klima, miljø og naturressourcer, vil vi kraftigt anbefale, at ministeriet går videre med at udarbejde en **del-strategi for klima, miljø og naturressourcer**, som kan guide udmøntningen af strategien – i lighed med den eksisterende del-strategi for Vækst og Beskæftigelse.

Den kommende del-strategi bør indeholde både multilaterale, bilaterale og civilsamfundsindsatser, og herunder specificere forskellen i brugen af den globale ramme og den fattigdomsorienterede ramme. Det bør fastholdes, at støtte til organisationer i civilsamfundet er vigtig for at fremme en bæredygtig udvikling og forbedre fattige befolkningsgruppers situation. Det er også relevant at yde støtte til kapacitetsopbygning af statslige og kommunale instanser i forhold til klima, miljø og naturressourceforvaltning, samt i samarbejdslande at fremme den grønne dagsorden i politikker, lovgivning, regulering, økonomiske instrumenter, mainstreaming i andre sektorer mm. Dvs. at området også kan støttes uafhængigt af erhvervsindsatser.

Vi vil gerne bidrage til arbejdet med denne del-strategi for klima, miljø og naturressourcer.

Med venlig hilsen

Troels Dam Christensen

På vegne af følgende organisationer som samarbejder i 92-gruppen:

Afrika Kontakt
CARE Danmark
Dansk International Bosætningservice
Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark
Det Økologiske Råd
FN-forbundet
Folkekirkens Nødhjælp
Greenpeace
IBIS
IWGIA
Kvindernes U-landsudvalg (KULU)
Mellempolkeligt Samvirke
Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net
U-landsforeningen Svalerne
VedvarendeEnerg
Verdens Skove
WWF Verdensnaturfonden